



A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (főszak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM2124 Magyar nyelv II.: Lexikológia és szemantika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Csomortáni Magdolna egyetemi adjunktus dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Csomortáni Magdolna egyetemi adjunktus dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	5	melyből: 3.2 előadás	3	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	70	melyből: 3.5 előadás	42	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					38
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					15
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					25
Konzultáció					2
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	84				
3.8 A félév össz-óraszám	154				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6. Elsajátítandó kompetenciák



Szakmai kompetenciák	<p>Lexikológia</p> <p>C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során.</p> <p>C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érvelés technikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven.</p> <p>C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése.</p> <p>C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása.</p> <p>C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete.</p> <p>C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).</p> <p>Lexikológia</p> <p>C3 – Az anyanyelv szóképzési jelenségeinek szinkrón (és szükséges esetekben diakrón) leírása.</p> <p>C3.2 – Egy lexikológiai projekt kidolgozása a mai magyar nyelv szóképzete témában a szinkrón és diakrón vizsgálat elveire alapozva; szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás a lexikológia témájában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>Szemantika</p> <p>C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során.</p> <p>C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érvelés technikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven.</p> <p>C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése.</p> <p>C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása.</p> <p>C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete.</p> <p>C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).</p>
Általános kompetenciák	<p>Lexikológia</p> <p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p> <p>Szemantika</p> <p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Lexikológia • A lexikológia és lexikográfia alapkérdéseinek bemutatása az általános és szakmai kompetenciák megalapozása, fejlesztése céljából. A hallgatók
--------------------------------------	---



	<p>megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szemantika • A hallgatók megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Lexikológia • A mai magyar nyelv lexikális jelenségeinek szinkronikus leírása a diakroniához való illeszthetőség módszertani elvének alapján. • A lexikon mában megragadható fejlődési tendenciáinak, nyelvi normabeli és nyelvhasználati különbségeinek a feltárása. • A lexikológia elméleti kategóriáinak, vizsgálati szempontjainak, elveinek, módszereinek, a lexikográfiai koncepcióknak a gyakorlati alkalmaztatása. • Az önkifejezés és szerepvállalás, a szakmai kapcsolatteremtés megalapozása. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is. • Szemantika • A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Lexikológia		
1. Bevezetés.	Előadás, magyarázat, szemléltetés.	
2. A szó és a szókészlet.	Előadás, magyarázat, szemléltetés.	
3. A szókészlet és a szótár. A szótárban paradigmaváltása.	Előadás, magyarázat, szemléltetés.	
4. A szókészlet rendszer jellege. A szókészlet és a világ.	Előadás, magyarázat, szemléltetés.	
5. A szókészlet kronológiai tagolódása 1.	Előadás, magyarázat,	



	szemléletetés.	
6. A szókészlet kronológiai tagolódása 2.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
7. A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása 1.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
8. A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása 2.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
9. A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása 3.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
10. A szókészlet tulajdonnevei.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
11. A szókészlet frazémái.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
12. A szókészlet változásai.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
13. A szókészlet gazdagodásának módjai.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
14. Összegezés.	Előadás, magyarázat, szemléletetés.	
Bibliografie Bokor József: A szókészlettan és a szótárírás. In: A. Jászó Anna (főszerk.): <i>A magyar nyelv könyve</i> . Bp., 2007. 161-196. https://edoc.pub/a-magyar-nyelv-knyve-pdf-free.html Fóris Ágota: <i>Szótár és oktatás</i> . Pécs, 2002. Fóris Ágota: <i>Szótár és oktatás</i> . Pécs, 2002. https://mek.oszk.hu/01800/01890/ Groza, Liviu: <i>Elemente de lexicologie</i> . București, 2015. Zsemlyei János, <i>A mai magyar nyelv szókészlete és szótárjai</i> . Kolozsvár, 1996.		
Szemantika		
1. Bevezető beszélgetés, gyakorlatok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelentés és jelentéstan. Jelentésfelfogások	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Szemantika vs. pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. Poliszémia és homonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	



5. Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. A mondat külső és belső időszerkezete	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. A szemantika helye a nyelvészeti diszciplínák között. Szemantikák	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

Bibliográfia

Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: *A nyelv és a nyelvek*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55.
Kiefer Ferenc 2006. *Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–33.
Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: *Az aspektus a magyar nyelvben*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78–110.
Pethő József 2004. *Jelentéstan*. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Lexikológia		
1. Bevezetés.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
2. Az értelmező szótár. A köznyelvi szókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
3. A tájszótár. A nyelvjárási szókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
4. A tulajdonnévi szótár. A tulajdonnévkincs.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
5. A szakszótár. A szakszókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
6. Az online szótár.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
7. Összefoglalás.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	

Bibliográfia

Bokor József: A szókészlettan és a szótárírás. In: A. Jászó Anna (főszerk.): *A magyar nyelv könyve*. Bp., 2007. 161-196.
<https://edoc.pub/a-magyar-nyelv-knyve-pdf-free.html>
Fóris Ágota: *A magyar terminológia helyzete és fejlesztésének feladatai napjainkban*.
<http://www.matud.iif.hu/06jun/15.html>
Gaal Péter: *Onlineszótár-használat Magyarországon (OHM) egy kérdőíves szótárhasználati felmérés eredményei –*
http://alakalmazottnyelvtudomany.hu/wordpen/wp-content/uploads/Gaal_P.pdf
Pusztai Ferenc: *Egynyelvű szótáraink és a nyelvhasználat*. Nyr. 2012. 370-378.
Pusztai Ferenc: *Leíró lexikográfiánk változó és változatlan feladatai*. MNy. 1994. 413-421.



Sólyom Réka: <i>Neologizmusok a mai magyar szókészletben</i> . http://docplayer.hu/10145163-Neologizmusok-a-mai-magyar-szokeszletben.html		
Zsemlyei János, <i>A mai magyar nyelv szókészlete és szótárai</i> . Kolozsvár, 1996.		
Szemantika		
1. Jelek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelentéstípusok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Fogalmi hierarchia, szinonímia, antonímia és ellentmondás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. A jelentésváltozás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
5. A mondat külső és belső időszerkezete	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. Esettanulmány: a predikatív határozói igeneves szerkezetek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Bibliográfia		
Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55.		
Kiefer Ferenc 2006. <i>Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–33.		
Pethő József 2004. <i>Jelentéstan</i> . Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.		
Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: <i>Az aspektus a magyar nyelvben</i> . Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78–110.		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával



Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Lexikológia előadás	A lexikológiai, lexikográfiai ismeretek logikus rendszere Az elméleti és gyakorlati ismeretek pontossága, adekvát alkalmazása A terminológia ismerete Kritikai attitűd	Írásbeli vizsga	70%
10.4 Szemantika előadás	Az elméleti és gyakorlati	Az írásbeli vizsgadolgozat és az	



	ismeretek pontossága, adekvát alkalmazása A terminológia ismerete Kritikai attitűd	órai feladatok pontozása.	70%
10.5 Lexikológia szeminárium	Lexikológia: A lexikális elemzés, a lexikális és etimológiai szempontokat követő szöveg- és korpuszelemzés, a szótárhasználat kompetenciája	Teszt	30%
10.5 Szemantika szeminárium	A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése	Az aktív részvétel és az órai feladatok pontozása.	30%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none">• Lexikológia: A tanulmányi eredmények értékelése 10 (tíz) és 1 (egy) közötti egész érdemjegyekkel történik. Az 5 (ötös) érdemjegy igazolja a minimális tantárgyi kompetenciák megszerzését, a vizsgán való átmenést.• Szemantika: A szemantikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében.• Aktív részvétel az előadásokon végzett egyéni és csoportmunkákban.• A szemantika órák minimum 50%-án való részvétel.			

A kitöltés időpontja 2024.04.14.	Az előadásért felelős tanár aláírása  Magdolna	A szemináriumért felelős tanár aláírása  Magdolna
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024.04.18.	Az intézetvezető aláírása Benedek	
A dékáni jóváhagyás időpontja 2024.04.14.	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje